

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

תזריע

(חלק יז — שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת תזריע-מצורע, כט ניסן-ה אייר, ה'תשפ"א (א)

לזכות
החתן התמים הרב מנחם מענדל והכלה מרת ריזל שיחיו
שלמה
לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת
בדר"ח אייר, ה'תשפ"א

נדפס על ידי ולזכות הוריהם
הרה"ח ר' יצחק וזוגתו מרת רחל שרה שיחיו שלמה
הרה"ת ר' שמעי' וזוגתו מרת שרה רבקה שיחיו קרינסקי

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תזריע

בקו באותו פסח כו' נתכנסו כל ישראל אצל משה א"ל בבקשה ממך האכילנו מפסחך כו' הי' אומר כו' אם אין אתם נימולין אין אתם אוכלים כו' מיד נתנו עצמן ומלו כו'".

פון דעם מדרש קומט אויס, אַז אידן האָבן זיך מל געווען בליל פסח¹¹; נאָכ־מער: פון מדרש (ובפרט אין שה"ש רבה) איז משמע אַז משה רבינו האָט בכלל ניט איבערגעגעבן צו אידן דעם ציווי „וכל ערל לא יאכל בו" ביז (ביינאָכט ווען) די אידן זיינען געקומען בעטן ביי משה'ן „האכילנו מפסחך"¹².

איז ניט מובן: אמת טאָקע אַז מ'האָט געמעגט מל זיין בלילה ווייל ס'איז גע־ווען קודם מ"ת, עס פאָדערט זיך אָבער אַ הסברה (עכ"פּ בפנימיות הענינים): ווי־באַלד אַז אידן („הרבה מהן") האָבן זיך דאַן מל געווען (ניט מצד זיך אַליין, נאָר) מצד וואָס „גזר הקב"ה לד' רוחות כו'", און דער ריח האָט גורם געווען זיי זאָלן וועלן עסן מפסחו של משה, האָט דאָך דער אויבערשטער געקענט טאָן די זעל־בע זאָך (אַדער כיו"ב) קודם חשיכה און דאַן זאָל משה אָנזאָגן די אידן דעם ציווי „וכל ערל לא יאכל בו"¹³ און מ'זאָל זיך מל זיין ביום¹⁴?

א. אויפן פסוקי „וביום השמיני ימול בשר ערלתו" דרש'נען רז"ל אין תו"כ² (און אין גמרא³): „ביום ולא בלילה"; און לויט דעם קומט אויס, אַז דער דין אין מלין בלילה⁴ איז נתחדש געוואָרן ערשט נאָך מ"ת, און פאַר מ"ת האָט מילה גע־מעגט זיין אויך בלילה.

אפילו לויט דעם צווייטן מקור פון דעם דין (אין מס' שבת⁵) אַז מ'לערנט עס אָפּ פון „ובן שמונת ימים גו'" וואָס שטייט אין פ' לך⁶ (ובפרט אַז תוספות⁷ זאָגט אַז דער עיקר הלימוד איז פון דעם פסוק) – איז דאָס נאָר בנוגע מילה בזמנה, אָבער אַז מילה שלא בזמנה מוז זיין ביום לערנט מען אָפּ פון (דעם ו"א¹) „וביום השמיני גו'" אין אונזער פרשה (ווי תוספות⁸ איז דאָס מבאר), ובמילא איז דאָס ערשט נתחדש געוואָרן נאָך מ"ת.

ב. דאָס צו מסביר זיין, יש להקדים וואָס עס שטייט אין מדרש¹⁰, אַז זייענדיק אין מצרים „הרבה מהן (פון אידן) לא היו מקבלים עליהם למול אמר הקב"ה שיעשו הפסח וכיון שעשה משה את הפסח גזר הקב"ה לד' רוחות העולם כו' הלכו ונד־

(1) פרשתנו יב, ג.

(2) עה"פ.

(3) מגילה כ, א.

(4) מגילה שם (במשנה).

(5) קלב, א.

(6) יז, יב.

(7) שבת שם ד"ה היא. מגילה שם ד"ה דכתיב.

(8) תוי"כ כאן. יבמות עב, ב.

(9) יבמות שם ד"ה מר.

(10) שמו"ר פי"ט, ה. ועד"ז בשהש"ר פ"א, יב

(ג). פ"ג, ו (ד). וכדלקמן בפנים.

(11) וראה גם פרש"י בא יב, ו. בעל הטורים שם, יג.
(12) ראה שהש"ר פ"א שם, דבתחילה א"ל „כל בן נכר גו' ואח"כ – „וכל עבד איש מקנת כסף גו' ורק אח"כ – „כל ערל לא יאכל בו". וראה בהמצויין בהערה 10 דכשאל משה דכך אמר לי הקב"ה כל ערל לא יאכל בו „ויד" מלו עצמם.
(13) בא יב, מה.
(14) וראה גם משכיל לדוד לפרש"י בא שם.

אין מילה בלילה (ביי שלא בזמנה) ערשט נתחדש געוואָרן נאָך מ'ת²¹,

(ב) עד"ז – געפינען מיר ניט קיין איסור מלאכה ביו"ט ביי פסח מצרים²². וואָרום כאָטש דער פסוק „וביום הראשון מקרא קודש וביום השביעי מקרא קודש יהי לכם כל מלאכה לא יעשה בהם גו" שטייט אין פ' בא²³ – מוז מען אָבער זאָגן אַז דער פסוק רעדט ניט וועגן פסח מצרים, וואָרום פסח מצרים אינו נוהג אלא יום אחד²⁴, און אין דעם פסוק שטייט דאָך „וביום השביעי מקרא קודש גו"."

[און מ'קען ניט זאָגן אַז דער פסוק זאָגט דאָ צוויי באַזונדערע דינים וועלכע זיינען ניט תלויים זביז – (א) וביום הראשון מקרא קודש, וואָס איז געווען שייך אויך בפסח מצרים, (ב) „וביום השביעי מקרא קודש", וואָס איז שייך נאָר בפסח דורות – ווייל:

(א) אין פסוק שטייט „כל מלאכה לא יעשה בהם", ד. ה. אַז דער איסור מלאכה פון יום הראשון און פון יום השביעי

ג. דער יפה תואר¹⁵ וויל זאָגן: יתכן שהי' זה קודם חשיכה (און ברענגט דערויף צוויי הכרחים) שמשחשיכה שהוא יו"ט אין מילה שלא בזמנה דוחה אותה¹⁶, ועוד דאין מילה בלילה¹⁷.

מ'קען אָבער אַזוי ניט זאָגן, ווייל פון דעם סיפור ווי ער ווערט געבראַכט אין שה"ש רבה¹⁸ (אויפן פסוק¹⁹ „עד שהמלך במסבו") איז קלאָר אַז ס'איז געווען בלילה. דאָרט שטייט בפירושו, אַז דאָס איז פאָרגעקומען „עד שהמלך במסבו" – „עד שמשא וישראל מסובין ואוכלין פסחיהם במצרים", און אכילת פסח איז דאָך „בלילה הזה"¹⁹, בלייט ט"ו ניסן (און ניט קודם חשיכה²⁰).

און די צוויי הכרחים וואָס ער בריינגט – (א) מילה שלא בזמנה איז ניט דוחה יו"ט, (ב) אין מילה בלילה – זיינען ניט מכריח ווייל:

(א) ווי געזאָגט פריער, איז דער דין אַז

15) שמור שם. וכן תירץ גם בשו"ת תורת חסד או"כ סכ"ה אות ו'.
16) שבת שם, ב.

ולהעיר דאברהם נימול ביוהכ"פ (פדר"א פכ"ט), או בט"ו ניסן – יו"ט דפסח (ראה תוד"ה אלא – ר"ה יא, א) – אף שקיים כה"ת עד שלא ניתנה. וי"ל דמכיון שאז נצטווה על המילה – דבו ביום שצוהו מל (תוס' שם. רש"י לך יז, כג) – ה"ז כמו מילה בזמנה ובמילא – דוחה שבת (ויו"ט). וראה לקמן הערה *46.

17) וגם במילה שלא בזמנה קיי"ל כת"ק ביבמות (שם, סע"א) דאין נימולין אלא ביום. ודווקא לומר (כמ"ש בתורת חסד שם) דאתי כראב"ש (ביבמות שם) דמילה שלא בזמנה נימולין בלילה.

18) פ"א שם.

19) שה"ש א, יב.

19*) בא יב, ת.

20) זבחים נו, ב (במשנה). שם נו, ב. פסחים מא, ב. וראה תוספתא פסחים ספ"ב (הובא בתוד"ה עד שתחשך – פסחים צט, ב).

21) וכ"כ ברש"ש לשהש"ר פ"א שם.

22) כמ"ש בתיו"ט פסחים פ"י מ"ה. ועוד (ראה הדיעות בתו"ש מילואים לפ' בא (כרך י"א) סכ"ו). וכן תירץ בשו"ת יד אליהו (אמשטרדם, תעב) סנ"א (ע"פ המהר"ט). רש"ש לשהש"ר שם. וראה תורת חסד שם.

23) פסחים צו, טז.

24) פסחים צו, ב. וראה לקו"ת צו יא, ד. סידור ד"ה והגדת (רצו, ג). אוה"ת וראא (ב' תקסט). שם ד"ה והגדת (ויקרא כרך ג' ע' תשלא ואילך)*.

(* ומ"ש באוה"ת שם: ומ"ש בסידור שבשאר הימים היו אוכלין חמץ הוא ט"ט – בא בהמשך למש"כ לפני זה דמפני שלא הספיק בצקת כו' גם אז לא אכלו חמץ כל ז' הימים, אף דאיסורו הי' רק יום אחד.

וכן צ"ל בהערות לסידור דף טב (שעב): דאי אכילת חמץ הי' רק יום אחד הוא ט"ט.

בחרב איז אַ מלאכה שלא כדרכה און אַזאַ מלאכה איז מותר מדאורייתא²⁹. דעריבער איז דער מדרש (און דער פסוק וואָס ער ברענגט) מדגיש אַז מ'האָט זיך מל געווען בחרב.

ווען עס וואָלט אָבער געשטאַנען חרב סתם, וואָלט מען נאָך אַלץ געקענט מיינען אַז דאָ רעדט זיך וועגן אַ חרב מיט וועלכן מ'איז זיך מל, ווי עס שטייט³⁰ „עשה לך חרבות צורים ושוב מול את בני שנית“ – דעריבער איז דער פסוק מדגיש „חרבו“ – זיין חרב: דער חרב פון „מלומדי מלחמה“, וואָס איז דאָך ניט קיין חרב מיט וועלכן מ'איז מל.

ועפ"ז – אַז בפסח מצרים האָט מען זיך מל געווען בלילה – הדרא קושיין לדוכתא: פאַרוואָס האָט דער אויבערשטער ניט געמאַכט אַז מ'זאָל זיך מל זיין ביום, קודם חשיכה?

ה. וועט מען עס פאַרשטיין בהקדים נאָך אַ תירוץ וואָס ווערט געבראַכט אין אחרונים³¹ (אויף דער קושיא ווי האָבן זיך די אידן מל געווען בלילה) – אַז די נאַכט פון יצי"מ איז געווען (ווי עס

וברע"ב כלים (פ"ג מ"ד): איזמל – תער קטן שמלין בו את התינוק. ולהעיר מרמב"ם (הל' מילה פ"ב ה"א. נעתק בטושע"ו י"ד סרס"ד): ונהגו כל ישראל בסכין.

29 שהרי הענין ד'תקוני גברא' (ראה שבת קו, א ובפרש"י שם ד"ה מה לי) מצד עצמו [גם את"ל דבזה לא שייך הפסוק דלא כדרכה] הוא רק שבות – ראה מנחת חינוך מוסך השבת (מלאכת מכה בפטיש). וראה השקו"ט בחמדת ישראל בקונט"נר מצוה (נט, ד ואילך) ומטיק דלא כהמנ"ח.

30 יהושע ה, ב. ובתרגום (ופרש"י) שם: אומלון.

31 שו"ת יד אליהו שם. שמחת הרגל (להחיד"א) פיסקא מעשה ברא' כו'. אר"א בן עזרי' כו'. ועוד.

ווערן ביידע נכלל אין זעלבן ציווי. ב) אויף „כל מלאכה לא יעשה בהם“ שטייט אין מכילתא: „אין לי אלא יו"ט האחרון שהוא אסור בעשיית מלאכה, יו"ט הרא' שון מנין ת"ל ביום הראשון מקרא קודש“. קומט דאָך אויס פון מכילתא, אַז דער עיקר האיסור שטייט אויף „ביום השביעי“, נאָר דורכדעם לערנט מען אַפּ אַרײַן „ביום הראשון“. און וויבאַלד בפסח מצרים איז ניט געווען דער עיקר האיסור („ביום השביעי“). פאַרשטייט מען במילא אַז אויך דער איסור נוסף („ביום הרא' שון“) רעדט ניט וועגן פסח מצרים. (ג) באַ פסח מצרים איז בכלל ניט געווען קיין „יום הראשון“, נאָר „יום אחד“.]

ד. אפילו לויט דער דיעה (פון ר"ן²⁵) אַז בפסח מצרים איז יע געווען אַ איסור מלאכה, קען מען פאַרענטפערן די קשיא אויפ'ן מדרש (ווי איז מילה שלא בזמנה דוחה יו"ט) ובהקדים אַ דיוק אין לשון המדרש (אין שהש"ר²⁶): „כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבו על יר-כו"ר²⁷, שבשעה שא"ל משה כו' מיד כאו"א נטל חרבו על ירכו ומל עצמו" – דל-כאורה: א) למאי נפק"מ אַז זיי האָבן זיך מל געווען מיט אַ חרב – דער עיקר איז דאָך אַז זיי האָבן זיך מל געווען „מיד" (ב) וואָס איז די הדגשה „חרבו" – זיין חרב – למאי נפק"מ צי דער חרב איז זיינער אָדער פון אימעצן אַנדערש?

נאָר דערמיט ווערט פאַרענטפערט די אויבענדערמאָנטע שאלה: ווען איז מילה אַ מלאכה האסורה ביו"ט, ווען זי ווערט געטאָן כדרכה – באיזמל²⁸. אָבער מילה

25 לפסחים קטז, א. וראה עוד דיעות בזה בתו"ש שם. וכן מטיק בתורת חסד שם (אות ז').

26 פ"ג שם. ועד"ז בפ"א שם.

27 שה"ש ג, ת.

28 כלי' הש"ס – שבת קל, סע"א. ובכ"מ.

פון טבע; וואָרום עפ"י טבע האָבן אידן ניט געקענט אַרויסגיין פון מצרים (סיי בגשמיות – „לא ה' עבד יכול לברוח ממצרים" ⁴¹, און סיי ברוחניות – זיינען אידן געווען מושקע אין מ"ט שערי טומאה ר"ל ⁴²).

ווי אַזוי קען בטל ווערן מדידת הטבע דאָ למטה, דורך דעם וואָס עס ווערן בטל די מדידות והגבלות (מצרים – גבולים) ⁴³ פון גאָנץ סדר השתלשלות ⁴⁴, וואָס דאָס ווערט דורך דעם וואָס עס איז מאיר אָן אור וואָס איז לגמרי העכער פון כל מדידה והגבלה, פון כל סדר השתלשלות ⁴⁵.

וויבאַלד אַז אַלע ענינים מוזן קומען דורך תורה ⁴⁶, דאַרפן זיי פריער זיין בתורה – מוז אויך דער ענין (המשכת האור שלמעלה מהשתלשלות בכדי צו מבטל זיין די מדידות פון סדר השתלשלות) פריער זיין אין תורה: אין תורה ווערט נמשך פון אַ העכערן אָרט ווי תורה איז מצ"ע, כביכול, העכער פון די מדידות פון תורה.

דעריבער האָט דער אויבערשטער גע- מאַכט אַז משה רבינו זאָל איבערגעבן דעם ציווי פון „וכל ערל לא יאכל בו" ניט קודם חשיכה, נאָר דוקא בלילה, בכדי עס זאָל אַרויסקומען מילת בני דוקא בלילה (ניט ווי עס קומט דערנאָך – נאָך מתן תורה – אַראָפּ אין מדידה תורה) ^{46*} – ווייל דער גילוי אור וואָס

שטייט אין זהר ³² אין אַן אופן פון „ולילה כיום יאיר" ³³, און במילא האָט די נאַכט געהאַט אַ דין פון „יום".

פרעגט מען אויף דעם ³⁴: אויב די נאַכט פון יצי"מ האָט געהאַט אַ דין פון יום, ווי האָבן די אידן דעמאָלט מקיים געווען די מצות וואָס זיינען פאַרבונדן מיט לילה (אכילת פסח ³⁵, מצה ³⁶, מרור וכו') ³⁷?

מוז מען זאָגן, אַז דער דין פון יום בליל יצי"מ איז געווען נאָר לגבי מצות מילה, אָבער ניט לגבי די מצות הנ"ל. און דער חילוק איז פאַרשטאַנדיק בפשטות: עס איז געווען אַ ציווי מפורש ³⁸ אויף דעם: ואכלו את הבשר בלילה הזה גוי מתניכם חגורים גוי.

ו. דער ביאור בפנימיות הענינים ³⁹ מיט וואָס איז מצות מילה אַנדערש וואָס נאָר לגבי איר איז די נאַכט געווען בכחי „ולילה כיום יאיר": דער ענין פון יצי"מ איז געווען אינגאַנצן בדרך פון „פסח" – דילוג ⁴⁰, העכער פון מדידה והגבלה

32 ח"ב לת, א. וראה בהנסמן בנצוצי זהר שם.

33 תהלים קלט, יב.

34 שו"ת תורת חסד שם.

35 נסמן לעיל הערה 20.

36 בא יב, ח. יח. תוספתא שבהערה הנ"ל.

37 אבל ראה שמחה"ר שם (פיסקא אר"א ב"ע

כו') דלילה כיום יאיר היינו „כחשכה כאורה

שקולים... ונמצאת לילה זו שתיים עלתה לה כו'".

38 הטעם לציווי באופן זה י"ל כי מצות אלו

אינן תלויות בגדר דלילה, כ"א בהזמן דהתחלת

(ליל) טו ניטן, זמן החפזון לכאורה כדאית לי

(ברכות ט, א) ולכן אע"פ שאז ה' „לילה כיום

יאיר" בכ"ז ה' הזמן דחפזון.

39 ובפרט שענין החפזון ה"ה תלוי בלילה דוקא,

וכמחז"ל שמו"ר ס"פ בא (ס"פ יח. פ"ט, ו). וראה

אוה"ת בא ד"ה וכהו. וככה תרל"ז בתחלתו. ובכ"מ.

40 ראה רש"י בא יב, יא. מכילתא (ובפרש"י)

שם, יג. וראה לקו"ת צו יג, סע"ד. תו"ח שמות

קצא, א ואילך.

41 מכילתא יתרו יח, יא. פרש"י שם, ט.

42 ז"ח ר"פ יתרו.

43 תו"א עא, ג. ועוד.

44 ראה תו"א שם דכל סדר השתלשלות נק' בשם מצרים.

45 ראה לקו"ת שם. ובכ"מ.

46 ראה בר" בתחילתה.

46* ולהעיר מהמובא לעיל (הערה 16) דאברהם

נימול ביוהכ"פ (או ביו"ט דפסח) ע"פ הדבור – דלא

פֿאַרבוּנד אָן קיין שום הגבלות.⁵²

דערמיט וועט מען פֿאַרשטיין וואָס מיר געפינען אַ חידוש ביי פסח און מילה וואָס איז ניטאָ ביי קיין אַנדערע מצות עשה – באַ זיי איז אַ חיוב כרת⁵³: ווען עס רעדט זיך וועגן ענינים שלמעלה מהשתלשלות ודרגות, קען דאָרט ניט זיין קיין צווישען דרגות. ס'איז איינס פון די ביידע: אָדער ער ווערט פֿאַרבוּנדן מיטן אויבערשטן מיט אַ ברית עולם, למעלה משינוי הזמן – בלי גבול; און אויב ניט – איז „ונכרתה גו׳“, ער האָט ר״ל אינ־גאַנצן ניט קיין שייכות צו אלקות.

[ע״ד ווי ביי כללות יצי״מ כנ״ל: עס מוזן אַראַפּגענומען ווערן אַלע מדידות, אויך די מדידות פון תורה כביכול; אויב ניט – בלייבט מען שטעקן אין מצרים, ארץ מלאה גילולים].

און דערפֿאַר האָט דער גילוי פון „ולילה כיום יאיר“ ביי יצי״מ געדאַרפט האָבן אַ שייכות עיקרית מיט מצות מילה, ווייל דער ענין פון „ולילה כיום יאיר“ אין דעם גילוי אור שלמעלה, איז פֿאַר־בונדן מיט „ולילה כיום יאיר“ אין עבודה פון אידן, וואָס דאָס איז די עבודה פון דם מילה⁵⁴.

האָט מאיר געווען באותו לילה, איז געװען באופן וואָס איז העכער פון גאַנץ סדר ההשתלשלות, ביז – העכער פון די מדידה פון תורה כביכול; און דעריבער זיינען דורך דעם נתבטל געוואָרן די מדידות פון סדר השתלשלות – ס'איז געווען אַ המשכת האור בדרך דילוג: ס'איז געווען המשכת אלקות אין ארץ מצרים ווי זי איז מלאה גילולים⁴⁷ (וואָס מצד סדר השתלשלות האָט עס קיין אָרט ניט), און דורך דעם איז נתבטל געוואָרן די מדידת הטבע אויך דאָ למטה, ס'איז געװאָרן פסח, דילוג – און ס'איז געווען יציאת מצרים, היפך הטבע.

ז. פונקט ווי ס'האָט געמוזט זיין דער ענין ה״דילוג״ אין תורה בכדי עס זאָל קענען זיין יצי״מ, אַזוי האָט געדאַרפט זיין אויך ביי אידן אַן עבודה פון „דילוג״, למעלה מהשתלשלות שבאדם.

דערפֿאַר איז די הכנה צו יצי״מ געווען דם פסח און דם מילה⁴⁸, ווייל די צוויי מצות פון פסח און מילה זיינען עבודות שלמעלה מהגבלה⁴⁹: „פסח“ איז מלשון דילוג⁵⁰, און מילה איז ענינה „ברית עולם“⁵¹ מיטן אויבערשטן – אַן אייביקער

כפי המדידה ע״פ תורה (לאחר מ״ת). ואף את״ל (כבהערה הנ״ל) דמכיון שכן ה׳ הציווי ה״ו כמילה בזמנה – הרי זה גופא ה׳ רק מצד הציווי, וכמו בנוד״ד שנצטוו באכילת פסח וכו׳ בלילה כיום יאיר.

(47) ראה מכילתא בא יב, א. ונחומא שם ה. שמור׳ פ״ב, ה. פרש׳י וארא ט, כט.

(48) ראה תיב״ע בא (יב, יג), פדר״א פכ״ט וזח״ב לה, ב דגם מדם מילה נתנו לאות על הבתים. וראה פדר״א שם, מכילתא (והובא ברש׳י) בא שם, ו (וראה גם שמור׳ כאן) דבזכות קיום ב' מצות אלו נגאלו ממצרים.

(49) ראה גם לקו׳ש ח״ג ע' 867 ואילך.

(50) נסמן לעיל הערה 40.

(51) לך יז, יג.

(52) ראה ג׳כ לקו׳ת פרשתנו ד״ה למנצח על השמינית.

(53) משנה כריתות בתחילתה. וראה אוה״ת יתרו (כרך ז' ע' ב'תרצ״ח) בביאור למ״ש „בהשמות זח״א כו׳ מ״ט פסח ומילה כו׳ ואת בהו כרת״. לקו׳ש ח״ג ע' 834 הערה 23.

(54) להעיר מאוה״ת שם (מזהר שם) דמילה (ופסח) הוא „ע״ד התכללות מדת יום בלילה״. ושם (ע' ב'תרח״צ) דע״ז „נמשך מבחי׳ ישת חושך סתרו כו׳״, ע״יש׳.

ומה שהקרבת הפסח היתה ביום י״ד ולא בליל ט״ו – י״ל, דא״ז משום שההקרבה אז היתה צ״ל ביום ולא בלילה, כ״א מפני שצ״ל ב״ד ניסן (ולא בט״ו) – ראה בארוכה לקו׳ש חט״ז ע' 1056.

די עבודה פון יצ"מ איז דאָך פּאַראַן און מוז זיין בכל דור ודור וכל יום ויום⁵⁸; וואָרום יעדער מדרי' איז בחי מצרים (מל' מצרים וגבולים⁵⁹) לגבי אַ מדרי' שלמעלה ממנה⁶⁰. איז בשעת מ'דאַרף אַרויסגיין פון מצרים, דאַרף מען וויסן אז ס'זיינען ניט פּאַראַן דערביי קיין שום מדידות והגבלות, אפילו ניט די מדידות פון תורה כביכול

— ע"ד ווי ס'איז מבואר אין תניא⁶¹, אַז בשעת עס רעדט זיך וועגן עובר זיין ח"ו (בחי גלות מצרים) אויפן רצון הע' ליון, איז דאָן ניטאָ קיין חילוק צווישן קלה שבקלות און חמורה שבחמורות⁶², וואָרום מצד רצון העליון — וואָס איז העכער פון טעם ודעת (אפילו פון טעם ודעת שלמעלה) — זיינען אַלע מצות גלייך. און דאָס רופט אַרויס אפילו ביי אַ קל שבקלים, אַז אויך ער איז זיך מוסר נפש, אפילו אויף אַ דקדוק קל של דברי סופרים, און אַן קיינע חשבונות —

ומכש"כ אַז ס'זיינען ניטאָ די מדידות פון יום ולילה: אים איז קיין נפק"מ ניט צי ס'איז ביי אים ליכטיק אָדער ח"ו פינסטער; אים רירט ניט אַן וואָס ער איז פּאַראַמאָטערט, וואָס ער האָט פּאַרשידענע רצונות ותאוות וכו'; ער נעמט אַרויס מיט אַ גבורה (למעלה מטו"ד) זיין חרב און איז זיך גלייך מל, פּאַרבינדט זיך מיט'ן אויבערשטן דורך קיום רצונו בבחי' יסוד והתקשרות וברית עולם מיט קוב"ה.

(משיחת אחש"פ תשכ"ה)

ח. עפ"י כהנ"ל איז אויך מובן דער חילוק אין מצות מילה צווישן פּאַר מ"ת און נאָך מ"ת:

דער אמת'ער ענין פון דילוג אין מצות מילה איז דוקא אין דער מצות מילה פון פּאַר מ"ת⁶⁴. דעמאָלט האָט זי אויפגע- טאָן אַ „דילוג“ נאָך מער ווי מן הקצה אל הקצה: זי האָט אַרויסגענומען די אידן פון רשות הקליפה און זיי מכניס געווען לרשות הקדושה. און אין דעם גופא פון מ"ט שערי טומאה — צום נגלה עליהם הקב"ה בכבודו ובעצמו⁶⁵ וואָס דאָס איז דאָך באיין ערוך לגמרי, זיינען דעריבער דאָ ניטאָ קיין שום מדידות, ובמילא — ניטאָ קיין חילוק צווישן יום ולילה⁶⁶.

משא"כ נאָך מ"ת זיינען אידן שוין געוואָרן אין אַן אופן דציור וסדר פון קדושה⁶⁷, און דער „ברית עולם“ דורך מצות מילה איז אויך אין סדר דקדושה; ובמילא איז דאָס געוואָרן אַן עבודה שבמדידה והגבלה, און עס זיינען פּאַראַן אין דעם חילוקי יום ולילה וכו'.

ט. די הוראה דערפון בעבודה בפועל:

*54) ויש לקשר זה עם הענין ד'ואשביעך' בנקיטת חפץ ה' אפשרי רק ע"י „שים נא ירך תחת ירכי“ — „חפץ“ היחידי אז (ח"ש כד, ב. תוס' שבועות לח, סע"ב).

55) מלכות דאין סוף ועצמות דא"ס שלפני הצמצום (סה"מ אעתי"ר ע' עה).

56) וי"ל הטעם שמילה בזמנה הוא רק ביום גם קודם מ"ת — כי לפני מ"ת ה' צ"ל ע"י מילה פעולה בעולם — לבטל יראת הגוים והליצנים והאויבים וכו', וכמש"נ: בעצם היום הזה, ולא בלילה (לך יז, כג. פרש"י שם).

ועוד: מילה בזמנה מורה על עבודה הקשורה בזמן (ע"פ) סדר (וטו"ד) וענינה ה"ה גילוי (מהערה 1) הסתר ולכן הוא רק ביום, משא"כ מילה שלא בזמנה היא עבודה שלא ע"פ סדר, ע"ד בחי' דילוג.
57) ראה לקו"ת ר"פ ראה. ובכ"מ. וראה בארוכה לקו"ש חיי"א ע' 5 ואילך.

58) תניא פמ"ז. ובכ"מ.

59) נסמן לעיל הערה 43.

60) ראה ג"כ לקו"ש ח"ב ע' 348 ואילך.

61) פכ"ד-כה.

62) כמרו"ל בתנחומא עקב ב. דב"ר פ"ו, ב.

ל"ש יתרו רמז חצר. ועוד.